

**Uchwała nr XXXI/202/2021
Rady Powiatu Zgorzeleckiego
z dnia 1 kwietnia 2021 r.**

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2021-2027.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz art. 35 lit. „a” ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.)

**Rada Powiatu Zgorzeleckiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

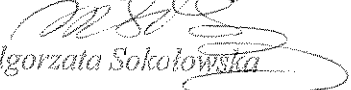
Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2021-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zgorzeleckiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Powiatu Zgorzeleckiego

Malgorzata Sokolowska

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27.08.1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

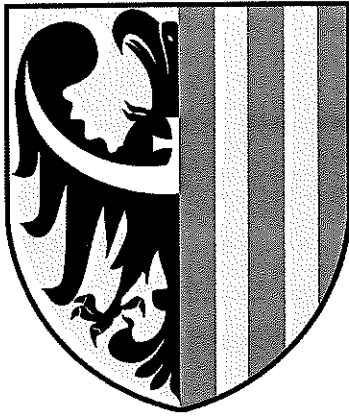
Do końca 2020r. obowiązuje i jest realizowany Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych przyjęty przez Radę Powiatu Zgorzeleckiego w 2015 roku. Program reguluje działania na rzecz osób z niepełnosprawnością. Program, poprzez pobudzanie aktywności niepełnosprawnych i wsparcie ich potencjału ma niwelować ich niekorzystną sytuację socjalno – bytową i społeczno – ekonomiczną.

W zakresie tworzenia niniejszego Programu współpracowano z organizacjami i instytucjami z terenu powiatu zgorzeleckiego działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością poprzez uzyskanie informacji głównie statystycznych niezbędnych do utworzenia Programu.

Projekt uchwały został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych.

Z up. Dyrektora PCPR
KIEROWNIK ZESPÓŁU
DS. POMOCY SPOŁECZNEJ
I WSPARCIA NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Robert Niedman

Załącznik
do uchwały nr XXXI/202/2021
Rady Powiatu Zgorzeleckiego
z dnia 1 kwietnia 2021 r.

**POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE ZGORZELECKIM
NA LATA 2021 – 2027**

Zgorzelec 2021

Spis treści

WSTĘP.....	2
Rys historyczny zjawiska niepełnosprawności.....	2
I. ZAKRES POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZGORZELECKIM NA LATA 2021 – 2027	5
II. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	6
III. OBSZARY PROGRAMU	7
1. Respektowanie prawa niepełnosprawnych do samostanowienia.....	7
2. Wyrównywanie szans.....	7
3. Interdyscyplinarność działań na rzecz niepełnosprawnych	8
4. Współpraca z III sektorem	8
5. Rehabilitacja społeczna i zawodowa niepełnosprawnych, zatrudnienie	8
6. Edukacja szkolna i społeczna w zakresie problematyki ludzi z niepełnosprawnością, promocja zachowań i postaw społecznie pożądaných	10
IV. MISJA I CELE PROGRAMU.....	10
V. DEMOGRAFIA I STATYSTYKA	10
V. ZAPLECZE ORGANIZACYJNE PROGRAMU DZIAŁAŃ NA LATA 2021 – 2027 W POWIECIE, POTRZEBY I PROBLEMY	14
PCPR w Zgorzelcu	14
WTZ w Zgorzelcu	15
Powiatowe Ośrodki Wsparcia	16
Domy pomocy społecznej	18
Specjalne potrzeby edukacyjne niepełnosprawnych dzieci	18
Szkolnictwo specjalne	19
Programy zdrowotne	21
Organizacje pozarządowe działające na rzecz niepełnosprawnych w powiecie	22
Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu.....	22
VII. SWOT	29
VIII. SPOSÓB REALIZACJI I PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	32
IX. MONITORING I EWALUACJA.....	36
X. PODSUMOWANIE	37
Wykaz użytych w Programie działań skrótów	38
Wykaz użytych w Programie działań aktów prawnych	38
Wykaz tabel	38
Wykaz wykresów	39

WSTĘP

Z punktu widzenia medycznego niepełnosprawność to długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna. Społecznie, to niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie na skutek barier występujących po stronie otoczenia (społecznego, kulturowego, prawnego, politycznego), w tym barier architektonicznych. Prawnie niepełnosprawni to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) oraz o niezdolności do pracy.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- 1) niesprawność – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
 - 2) niepełnosprawność – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
 - 3) ograniczenia w pełnieniu ról społecznych – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.
- (<http://www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosci/>)

Rys historyczny zjawiska niepełnosprawności

Od zarania dziejów niepełnosprawność stygmatyzowała, odsuwała na margines słabych, chorych, upośledzonych i niesprawnych ruchowo. Biologiczny imperatyw nagradzał i nagradza przetrwaniem jednostki zdrowe. Nie inaczej było w cywilizacyjnej historii człowieka.

Stosunek do niepełnosprawnych zmieniał się wraz z rozwojem cywilizacji. Wyznaczyły go dominujące na danym etapie rozwoju historycznego poglądy filozoficzne i społeczne, wierzenia religijne, systemy wartości oraz zwyczaje i obyczaje. Na przestrzeni dziejów można wyróżnić wobec niepełnosprawnych postawę: dyskryminacji, wyniszczenia, izolacji, segregacji i integracji. W starożytności dominowała postawa dyskryminacji i wyniszczenia. Niepełnosprawność traktowano

jako przejaw działania sił nadprzyrodzonych, a dotknięte niepełnosprawnością osoby skazywano na śmierć. W starożytnej Sparcie i Grecji obowiązywał bezwzględny nakaz uśmiercania niemowląt, które po urodzeniu były słabe lub upośledzone. Starożytni Żydzi uznawali niepełnosprawność za karę bożą i dotkniętych nią ludzi skazywali na wygnanie lub śmierć. W czasach nam współczesnych niektóre ludy pierwotne uśmiercają dzieci niepełnosprawne. Tak jest wśród Masajów, w plemieniu Woego w Nowej Gwinei czy u Junków w Sudanie. Wyniszczanie lub uśmiercanie niepełnosprawnych było też prawnie usankcjonowane i stosowane całkiem niedawno w hitlerowskich Niemczech.

W okresie Średniowiecza została zapoczątkowana opieka społeczna nad niepełnosprawnymi, powstały pierwsze przytułki. W relacjach między społeczeństwem a niepełnosprawnymi zaczęła dominować postawa izolacji i opieki. W okresie Odrodzenia i Oświecenia również budowano przytułki dla niepełnosprawnych i umieszczano je w oddaleniu od miast i osiedli. Uważano, że niepełnosprawność jest dopustem bożym za popełnione grzechy w rodzinie niepełnosprawnego, a także samemu niepełnosprawnemu należy się potępienie i pogarda. W XIX i połowie XX w. w społeczeństwie dominowała postawa segregacji w stosunku do niepełnosprawnych. Postawa ta ukształtowała się w wyniku wyodrębnienia wielu typów niepełnosprawności, ustalenia specyfiki trudności rozwojowych dzieci z tymi niepełnosprawnościami oraz dostrzeżenia społecznej potrzeby organizowania dla nich odpowiednich warunków wychowania i nauczania. Niepełnosprawnym przyznano prawo do rozwoju, nauki i pracy. Konieczna była według ówczesnego społeczeństwa rehabilitacja, ale winna ona być prowadzona w specjalnych instytucjach, gdzie można było zapewnić najwłaściwsze metody i środki oddziaływań wychowawczych, dydaktycznych oraz odpowiednią kadrę. Nie można było pozostawić niepełnosprawnych w zdrowym społeczeństwie, bo byłoby to skazanie ich na niepowodzenie. Dlatego w niektórych krajach powstały luksusowe, doskonale wyposażone ośrodki dla niepełnosprawnych. Zgodnie z koncepcją segregacji, osoby niepełnosprawne były chronione przed trudnościami życia, a społeczeństwo przed życiem z niepełnosprawnymi. Ogromny wpływ na zmianę stosunku zdrowych ludzi do ludzi niepełnosprawnych miało chrześcijaństwo. Przyjmując słowa Jezusa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych moich braci najmniejszych, mnieście uczynili” za zasadę swego życia zawodowego chrześcijańscy lekarze, pielęgniarki, siostry zakonne pochylają się w ośrodkach leczniczych i domach opieki społecznej nad wszystkimi ułomnymi i będącymi w najgłębszym upośledzeniu umysłowym. Zasada pełnej integracji niepełnosprawnych z otoczeniem społecznym upowszechniła się dopiero w ostatnich latach. Współcześnie jedynie 15% ludzi prezentuje postawę negatywną i izolacyjną w stosunku do upośledzonych. (Jolanta Mściwujewska „Miejsce dziecka niepełnosprawnego w rodzinie i społeczeństwie”). Czynnikiem, które na przestrzeni całej historii niepełnosprawności wpływały na izolację osób niepełnosprawnych w społeczeństwie i opóźniały ich rozwój, były i są: ignorancja, zaniedbania, przesady oraz lęk. Aktualna polityka wobec niepełnosprawności jest efektem rozwoju

cywilizacyjnego ludzkości we wszystkich jego aspektach. Dziś dzięki edukacji i rehabilitacji osoby niepełnosprawne uaktywniają się, stając się siłą napędową dalszego rozwoju w zakresie polityki wobec niepełnosprawnych. Powstały organizacje zrzeszające niepełnosprawnych, ich rodziny i obrońców ich praw, walczących o lepsze warunki życia dla nich. Po drugiej wojnie światowej pojawiły się koncepcje integracji i normalizacji, odzwierciedlające narastającą świadomość możliwości jakimi dysponują ludzie niepełnosprawni. Prawa niepełnosprawnych są od lat 60 – tych XX w. przedmiotem uwagi Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych organizacji międzynarodowych. Najważniejszym dorobkiem Międzynarodowego Roku Osób Niepełnosprawnych w 1981r. było opracowanie Światowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 37/52 z grudnia 1982r. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Niepełnosprawnych zostały opracowane na podstawie doświadczeń zdobytych w trakcie Dekady Osób Niepełnosprawnych, zorganizowanej pod egidą ONZ 1983-1992. Polityczny i moralny fundament tych Zasad stanowi Międzynarodowa Ustawa o Prawach Człowieka, w skład której wchodzi: Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Międzynarodowy Pakt Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych i Międzynarodowy Pakt Praw Cywilnych i Politycznych, Konwencja Praw Dziecka oraz Konwencja na temat Eliminacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet, jak również Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Owocem powyższych dokumentów jest Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych.

Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006r., Rząd RP podpisał ją 20 marca 2007r. a ratyfikowana została 6 września 2012r. Celem Konwencji jest ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami na równi ze wszystkimi innymi obywatelami. Polska zobowiązana jest do wprowadzenia w życie zawartych w Konwencji standardów postępowania w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami realizację ich praw. Tekst Konwencji opublikowany został w Dzienniku Ustaw z dnia 25 października 2012r., poz. 1169 i ma na celu zapewnienie niepełnosprawnym takich samych praw i obowiązków jakie posiadają inni członkowie społeczeństwa, umożliwienie w pełni uczestnictwa w życiu społecznym oraz równości wobec prawa. Niepełnosprawni mają prawo do bezpieczeństwa, wolności, niezależnego życia, edukacji, pracy i udziału we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Realizacja tych praw nałożona została na organy administracji rządowej i samorządowej.

Głównym celem Programu jest ukierunkowywanie i koordynacja działań, jakie mają być realizowane na rzecz niepełnosprawnych w powiecie zgorzeleckim. Jest to również dokument mający ułatwić realizację aktywnej polityki powiatowej lokalnego rynku pracy, zmierzającej do integracji zawodowej niepełnosprawnych. Program stanowi podstawę do opracowania i realizacji programów celowych na rzecz niepełnosprawnych. Program działań stanowi bazę do pozyskiwania dodatkowych środków finansowych między innymi z programów finansowanych

i współfinansowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Unię Europejską. W/w program ma wspierać edukację lokalnej społeczności w zakresie właściwych postaw w odniesieniu do problematyki niepełnosprawnych oraz wskazywać na konieczność promocji tej problematyki wśród lokalnej społeczności.

I. ZAKRES POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZGORZELECKIM NA LATA 2021 – 2027

Podmiot planujący: Powiat Zgorzelecki

Okres realizacji: lata 2021 – 2027

Zakres terytorialny: powiat zgorzelecki

Grupa docelowa: cała społeczność powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych, ich rodzin i otoczenia.

Przesłanie i misja Programu: Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma służyć przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością oraz wspieraniu w drodze do samodzielności, niezależności i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Do obszarów programu należą:

- 1) respektowanie prawa niepełnosprawnych do samostanowienia;
- 2) wyrównywanie szans;
- 3) interdyscyplinarność działań na rzecz niepełnosprawnych;
- 4) współpraca z III sektorem;
- 5) rehabilitacja społeczna i zawodowa niepełnosprawnych, zatrudnienie;
- 6) edukacja szkolna i społeczna w zakresie problematyki ludzi niepełnosprawnych;
- 7) promocja zachowań i postaw społecznie pożądanych w tym zakresie.

Koordynator programu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu

Partnerzy:

- 1) Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu;
- 2) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Zgorzelcu;
- 3) organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu zgorzeleckiego;
- 4) miasta i gminy powiatu zgorzeleckiego;
- 5) ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zgorzeleckiego;
- 6) placówki edukacyjne z terenu powiatu zgorzeleckiego;
- 7) osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie;
- 8) domy pomocy społecznej powiatu zgorzeleckiego;
- 9) powiatowe ośrodki wsparcia powiatu zgorzeleckiego;
- 10) Warsztaty Terapii Zajęciowej.

II. DEFINICJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Przyjęta w 2006r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych to wielki i ważny krok społeczności międzynarodowej w kierunku określenia i uznania nowoczesnego podejścia do niepełnosprawności od podejścia opiekuńczego i charytatywnego do tworzenia społeczeństwa i środowiska otwartego dla wszystkich, włączającego i wyrównującego szanse, opartego na prawach człowieka.

Konwencja określa, że osoby z niepełnosprawnościami to osoby, które mają: długotrwałe uszkodzenia fizyczne, umysłowe, intelektualne lub dotyczące zmysłów, które mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać tym osobom pełne i skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie. Konsekwencją takiego ujęcia niepełnosprawności jest podejście określające, że to nie człowieka trzeba dostosowywać do społeczeństwa, lecz należy tak planować środowisko i społeczeństwo, aby wszyscy obywatele mieli równe szanse. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych – Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997r. określa, że osoby z niepełnosprawnościami to „osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Ta definicja jest stosowana przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności do celów pozarentowych. Natomiast ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych definiuje pojęcia:

- 1) niezdolności do pracy jako całkowicie lub częściowo utraconej zdolności do pracy zarobkowej
z powodu naruszenia sprawności organizmu i bez rokowania na odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu;
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby
w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

W ramach prac nad Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2021 – 2027 przyjęto definicję niepełnosprawności, zgodnie z którą osoby z niepełnosprawnością postrzega się nie tyle przez pryzmat ich stanu zdrowia, co przez możliwości jakie posiadają oraz prawa, jakie przysługują im w tej samej mierze, co każdemu innemu obywatelowi. Zakłada się, że niepełnosprawność jest czynnikiem marginalizacji społecznej przede wszystkim z powodu stereotypów i barier tkwiących w mentalności i postawach ludzkich, barier kulturowych, w komunikowaniu się, w rozwiązaniach

architektonicznych, technicznych oraz w innego rodzaju barierach środowiskowych. W związku z tym uznaje się, że życie społeczne należy organizować tak, aby zapewniało każdej osobie niepełnosprawnej szanse na pełne i skuteczne uczestnictwo w nim na zasadach równości. Biorąc pod uwagę powyższe informacje, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych o charakterze fizycznym lub intelektualnym. Może wynikać z choroby somatycznej lub umysłowej o charakterze stałym lub przejściowym. Niepełnosprawność występuje we wszystkich grupach wiekowych. Niestety w Polsce pomimo ciągle rosnącej świadomości społecznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych, obserwuje się duże utrudnienia dla tej grupy osób w kwestii zatrudnienia. Celem rehabilitacji społecznej, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 w/w ustawy, rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie niepełnosprawnym uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

III. OBSZARY PROGRAMU

1. Respektowanie prawa niepełnosprawnych do samostanowienia

Wiele działań podejmowanych na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami nie uwzględnia rzeczywistych potrzeb i możliwości tej grupy. Wciąż mówi się o „opiece nad osobami niepełnosprawnymi” i o „podopiecznych”. Program działań opiera się na założeniu, że osoby niepełnosprawne mają prawo do samostanowienia, w tym do korzystania z praw i wywiązywania się z obowiązków ustanowionych dla wszystkich obywateli. Niepełnosprawność wynika z różnorodnych przyczyn. Środowisko osób niepełnosprawnych zмага się w walce o przestrzeganie podstawowych praw osób niepełnosprawnych jakimi są: prawo do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, swobodny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, swobodne komunikowanie i przemieszczanie się, dostęp do informacji, pełne uczestnictwo w życiu publicznym i zawodowym. Należy więc mówić również o prawie do aktywnego i godnego życia.

2. Wyrównywanie szans

Poszanowanie prawa osób z niepełnosprawnościami do samostanowienia wiąże się z zasadą wyrównywania szans, czyli dostarczania przez państwo, samorząd, instytucje publiczne i niepubliczne usług społecznych w taki sposób, aby były powszechnie dostępne dla wszystkich obywateli, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Proces wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami powinien obejmować projektowanie rozwiązań, ich wdrażanie i ewaluację. Warto

zauważyć, że wiele rozwiązań dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest przydatna dla dużo większej części społeczności, np. dla rodziców i opiekunów małych dzieci z wózkami czy osób w podeszłym wieku. Zasada wyrównywania szans wiąże się z zasadą niezależnego życia, odnoszącą się do samostanowienia o swoim życiu i samodzielności w wykonywaniu codziennych czynności. Pomoc i wsparcie powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przy czym usługi wspierające należy rozwijać w kierunku umożliwienia tym osobom niezależnego życia. Koniecznym jest dawanie możliwości bez zastanawiania się czy niepełnosprawni z nich skorzystają czy też nie.

3. Interdyscyplinarność działań na rzecz niepełnosprawnych

Wiele działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami ma charakter interdyscyplinarny, międzyresortowy. W związku z tym realizacja Programu Działań musi opierać się na ścisłej współpracy jednostek samorządu terytorialnego, zawiadujących wieloma różnymi obszarami funkcjonowania mieszkańców – od zdrowia oraz pomocy i polityki społecznej przez edukację, sport, kulturę po mieszkalnictwo, infrastrukturę i architekturę. Wymaga to wprowadzenia efektywnych mechanizmów wymiany informacji oraz podejmowania stosownych kompleksowych decyzji.

4. Współpraca z III sektorem

Interdyscyplinarność w planowaniu i wdrażaniu działań powinna także uwzględniać rozwiązania i działania podejmowane przez organizacje pozarządowe pracujące na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Partnerska współpraca władz samorządowych z organizacjami pożytku publicznego w istotny sposób wzbogaca powiatową ofertę usług dla tych grup mieszkańców. Konieczne jest stosowanie zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym powierzanie i wspieranie wykonywania zadań publicznych poprzez różne formy dialogu społecznego, np. spotkania dyskusyjne z różnymi grupami i środowiskami, badania opinii publicznej. Inicjowanie działań, akcji, projektów i powierzanie ich realizacji właśnie III sektorowi. Wspierać należy własne pomysły tegoż sektora wspomagając go merytorycznie i administracyjnie.

5. Rehabilitacja społeczna i zawodowa niepełnosprawnych, zatrudnienie

Kiedy mowa o rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych na plan pierwszy wysuwa się praca dla tych ludzi. Naturalnie nie jest to remedium na wszystkie bolączki tego środowiska nie mniej to właśnie zatrudnienie stanowi bazę dla rodzenia się poczucia własnej wartości, samostanowienia, współistnienia z innymi, niezależności, aktywności również tej społecznej. A zatem praca dla niepełnosprawnych to kluczowa wartość w ich szeroko rozumianej rehabilitacji.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnętrźnie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia,

sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych. Taka sytuacja rodzi konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych ludzi. Powyższe wskazuje na konieczność prowadzenia wszystkich spraw niepełnosprawnych w sposób uwzględniający indywidualną sytuację niepełnosprawnego. Konieczność unikania sztampy i jednowymiarowości, odnosi się do całego spektrum zagadnień obejmujących niepełnosprawność. Osoby niepełnosprawne z reguły są słabiej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, co w konsekwencji sprawia, że dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Szczególne problemy, z którymi zmierzyć muszą się osoby niepełnosprawne to:

- 1) brak akceptacji ze strony środowiska;
- 2) ograniczone możliwości uzyskania zatrudnienia;
- 3) mała ilość pracodawców wyrażających wolę zatrudnienia niepełnosprawnych;
- 4) utrudniony dostęp do obiektów użyteczności publicznej;
- 5) słabo rozwinięta baza rehabilitacyjna;
- 6) placówki oświatowe niedostosowane do potrzeb niepełnosprawnych;
- 7) zbyt mała aktywność organizacji, stowarzyszeń skupiających osoby niepełnosprawne oraz zbyt mała ich ilość w stosunku do osób potrzebujących.

Powyższe elementy stanowią również o poczuciu niepełnosprawnych, że są wykluczani społecznie. Osoby niepełnosprawne, to grupa charakteryzująca się silnymi, jak i słabymi stronami.

Do silnych stron osób niepełnosprawnych zaliczyć należy:

- 1) zdolności i sprawności zachowane przez każdą osobę niepełnosprawną, które mogą stanowić podstawę do kształcenia zawodowego i podjęcia pracy;
- 2) odporność na niepowodzenia;
- 3) poczucie własnej wartości;
- 4) możliwość pozyskania środków finansowych wspierających zatrudnienie (refinansowanie części kosztów zatrudnienia lub przygotowania miejsc pracy);
- 5) możliwość korzystania z ułatwień jakie dają różnego rodzaju projekty dedykowane niepełnosprawnym;
- 6) możliwość korzystania ze wsparcia lokalnej administracji.

Słabe strony osób z niepełnosprawnością to:

- 1) brak pewności siebie;
- 2) trudności w obiektywnej ocenie własnych możliwości;
- 3) duża zależność od otoczenia;
- 4) mała możliwość zdobywania doświadczenia;
- 5) ograniczony dostęp do miejsc, przedmiotów i ludzi.

Wydaje się, że większość działań administracji rządowej i samorządowej musi być skierowana na poszukiwanie rozwiązań zmierzających do zatrudnienia niepełnosprawnego. Wymienne winno być to miejsce jakiegokolwiek innej aktywności zawodowo społecznej. Bo tylko ona determinuje życiową przydatność, podmiotowość i wolę działania.

6. Edukacja szkolna i społeczna w zakresie problematyki ludzi z niepełnosprawnością, promocja zachowań i postaw społecznie pożądanych

Nadal zbyt często opinia publiczna, pracodawcy, a nawet rodzice dorosłych osób z niepełnosprawnościami uważają, że są one niezdolne do podejmowania decyzji i prowadzenia samodzielnego, na miarę ich możliwości życia. Wciąż pokutuje społeczne przekonanie o konieczności opieki nad niepełnosprawnymi oraz niewiara, że podołają w realizacji powierzonych im zadań. Na innym biegunie społecznego postrzegania niepełnosprawnych panuje przekonanie, że wszystko jest w „porządku” bo istnieje szereg instytucji i podmiotów, które zajmują się niepełnosprawnymi. W efekcie powstaje błędne koło zbudowane z niewiedzy, stereotypów, społecznej i instytucjonalnej bierności, ignorancji i obojętności. A zatem istnieje konieczność szeroko rozumianej edukacji społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawnych. Począwszy od edukacyjnych spotkań z niepełnosprawnymi w szkołach z organizacjami III sektora i z pracodawcami poprzez szeroko rozumianą politykę informacyjną po realizację małych programów lokalnych w tym zakresie.

IV. MISJA I CELE PROGRAMU

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ma służyć przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością oraz wspieraniu w drodze do samodzielności, niezależności i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Cele Programu to:

- 1) kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności;
- 2) poprawa dostępności środowiska dla osób niepełnosprawnych;
- 3) wzrost poziomu samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych oraz ich integracja społeczna;
- 4) podniesienie poziomu usług w zakresie pomocy instytucji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością;
- 5) wzrost aktywności zawodowej i edukacyjnej osób niepełnosprawnych;
- 6) profilaktyka i oświata zdrowotna w zakresie zapobiegania niepełnosprawności.

V. DEMOGRAFIA I STATYSTYKA

Dostępne dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych, zarówno w kraju jak i w powiecie są niepełne i niejednorodne. Uzyskane dane należy więc traktować jako dane szacunkowe. Do przeprowadzenia analizy wykorzystano informacje dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w powiecie zgorzeleckim pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 oraz 2011r. Według jego wyników, liczba osób z niepełnosprawnością w powiecie zgorzeleckim w 2011r. wynosiła ogółem 11.135, a w 2002r. 15.257. (www.stat.gov.pl)

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011r. liczba niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011r. ok. 4,7 mln osób co stanowiło 12,2% ludności kraju. W 2002r. było to ok. 5,5 mln tj. 14,3% ogółu ludności. Udział mężczyzn wśród niepełnosprawnych wynosił 46,1% a kobiet 53,9%. Po podziale ogółu niepełnosprawnych na: niepełnosprawnych potwierdzonych prawnie, biologicznych i będących w obu tych grupach ich liczby przedstawiały się następująco:

prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011r. ponad 3,1 mln. osób. Prawn i biologicznie (jednocześnie) było 2.6 mln, tylko prawnie 479,5 tys., tylko biologicznie 1.5 mln. W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r. ogólna liczba niepełnosprawnych obniżyła się o 759,7 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych potwierdzonych prawnie zmniejszyła się o 1.316,6 tys., tj. o 29,6%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 559 tys., tj. o 55,5%.

(<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/>).

Główny Urząd Statystyczny nie publikuje danych statystycznych dotyczących osób niepełnosprawnych corocznie. Dane takie zbierane są i publikowane co 10 lat przy sporządzaniu Narodowego Spisu Ludności. Kolejny NSL przewidziany jest na rok 2021.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: stopień znaczny, stopień umiarkowany, stopień lekki.

Poniżej w sposób tabelaryczny ujęto ilości wydawanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zgorzelcu.

Tabela 1 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg rodzajów niepełnosprawności

Niepełnosprawność	2017	2018	2019
Znaczny stopień	321	344	429
Umiarkowany stopień	647	567	501
Lekki stopień	395	454	522
Do 16 r. ż.	228	246	209
Razem	1591	1611	1591

Tabela 2 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg przyczyny niepełnosprawności osób powyżej 16 r.ż.

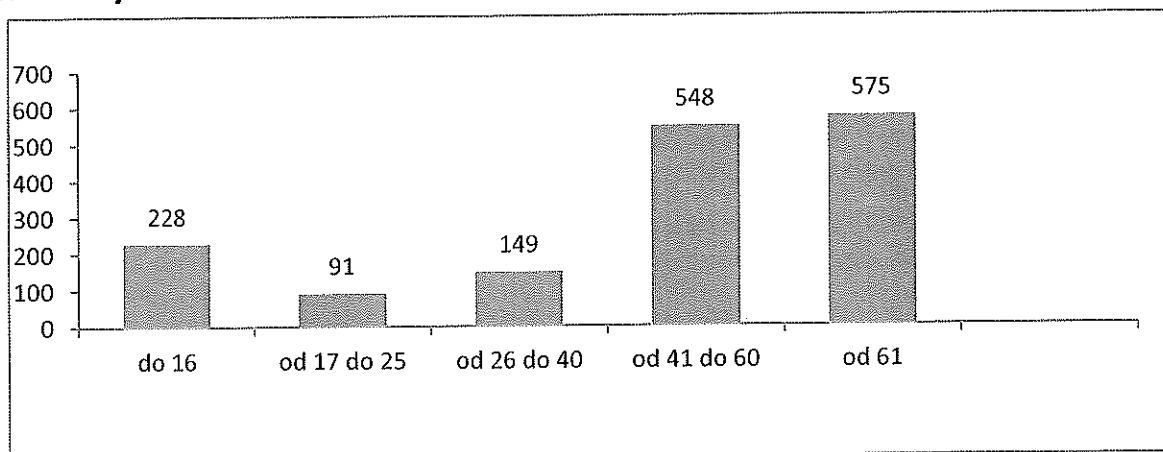
Schorzenia powyżej 16 r.ż.	2017	2018	2019
01-U – upośledzenie umysłowe	10	17	21
02-P – choroby psychiczne	230	218	238
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	111	136	132
04-O – choroby narządu wzroku	23	14	22
05-R – upośledzenie narządu ruchu	278	253	228
06-E – epilepsja	18	20	29
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	220	217	200

08-T – choroby układu pokarmowego	74	78	74
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	117	120	103
10-N – choroby neurologiczne	207	215	263
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	67	62	65
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	8	15	7

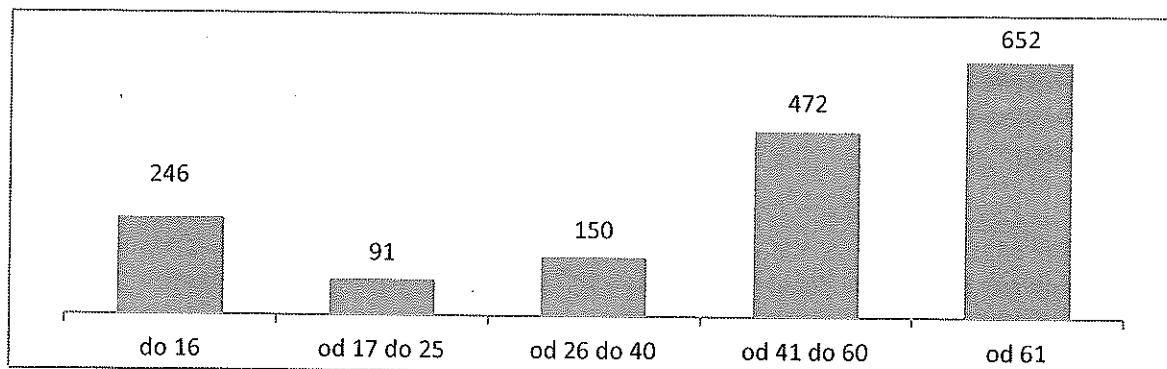
Tabela 3 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 r.ż.

Schorzenia poniżej 16 r.ż.	2017	2018	2019
01-U – upośledzenie umysłowe	8	8	9
02-P – choroby psychiczne	3	10	20
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	13	13	10
04-O – choroby narządu wzroku	10	6	8
05-R – upośledzenie narządu ruchu	11	15	12
06-E – epilepsja	12	16	15
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	30	31	32
08-T – choroby układu pokarmowego	2	2	3
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	12	8	6
10-N – choroby neurologiczne	17	13	15
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	45	43	32
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	65	81	47

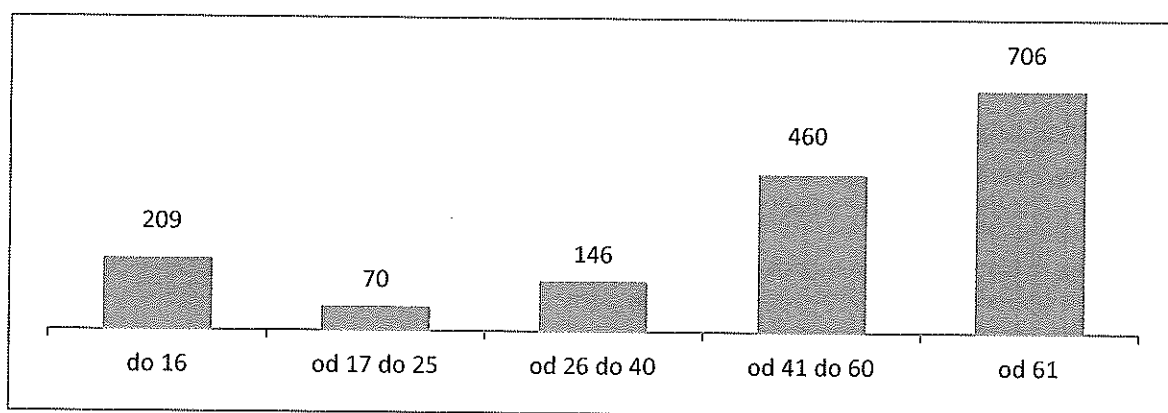
Wykres 1 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2017 r. wg wieku osób orzeczonych

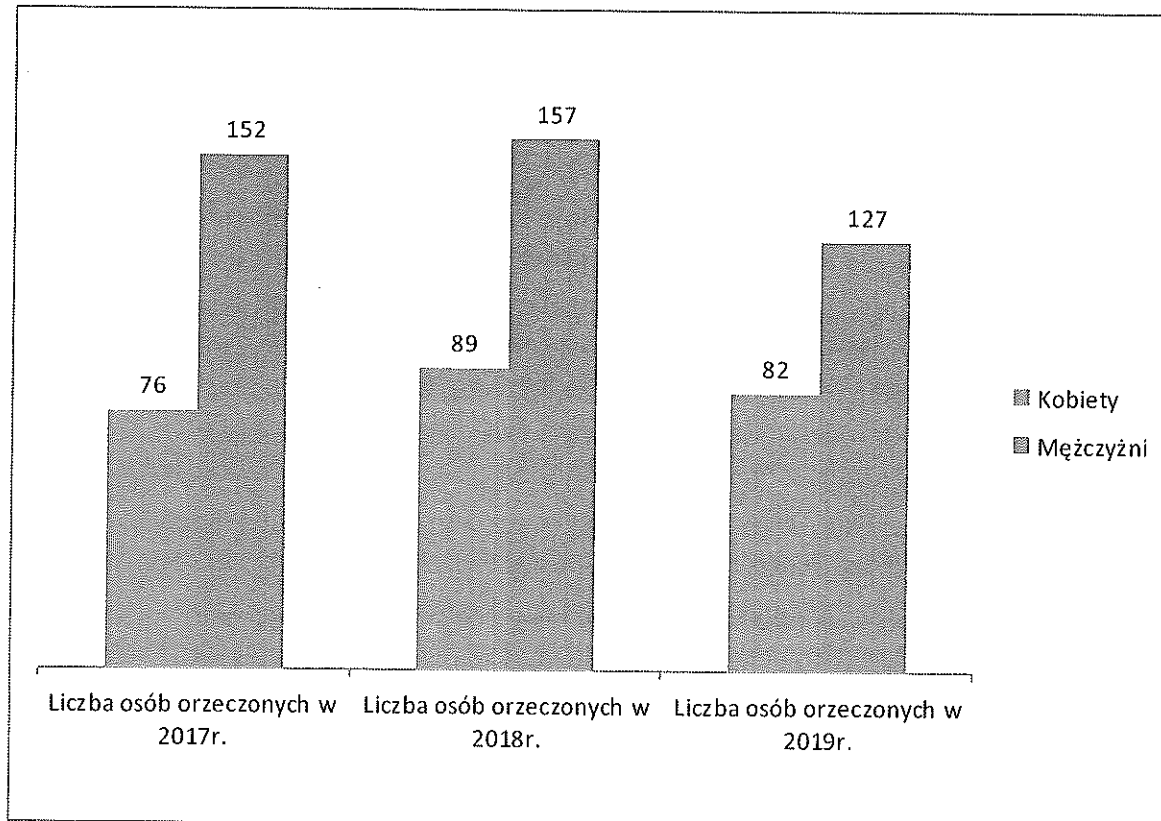
Wykres 2 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2018 r. wg wieku osób orzeczonych

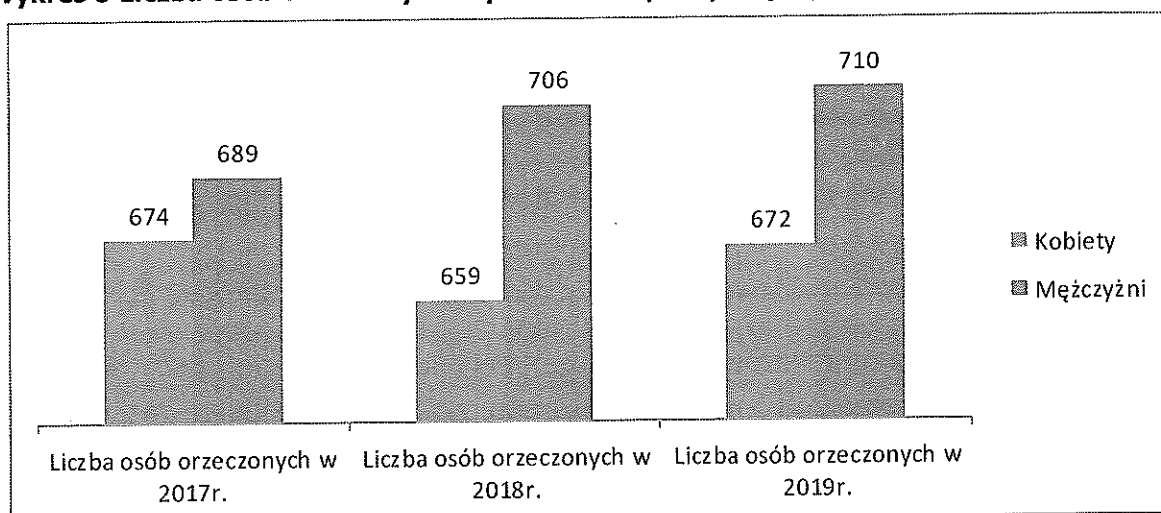
Wykres 3 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2019 r. wg wieku osób orzeczonych

Wykres 4 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu wg płci poniżej 16 r.ż.

Wykres 5 Liczba osób orzeczonych w podziale na płeć powyżej 16 r.ż.

V. ZAPLECZE ORGANIZACYJNE PROGRAMU DZIAŁAŃ NA LATA 2021 – 2027 W POWIECIE, POTRZEBY I PROBLEMY

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Główną bazę tych działań stanowią PCPR, PUP, DPS – y, POW – y, WTZ, SOSW oraz podstawowa pomoc społeczna świadczona przez ośrodki pomocy społecznej w gminach. Tworząc Program działań uwzględniono realne możliwości realizatorów, podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Programu działań na wszystkich szczeblach współpracy tak w strukturach powiatowych jak i miejsko – gminnych – w odniesieniu do działań o charakterze „miękkim” – bezpośredniej pracy z ludźmi. Są to takie działania, które w dużej mierze można przeprowadzić bezkosztowo, wykorzystując potencjał organizacyjny jednostek. Jednym z problemów w realizacji założeń programu natomiast będzie brak środków finansowych, szczególnie w odniesieniu do działań infrastrukturalnych, które wymagają bardzo dużych nakładów finansowych.

PCPR w Zgorzelcu

PCPR boryka się z problemem niewystarczającej ilości pieniędzy na dofinansowania dla osób z niepełnosprawnościami w stosunku do zapotrzebowania. Oznacza to niezaspokojenie potrzeb niepełnosprawnych głównie w zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w tym rzeczy podstawowych, potrzebnych do codziennej egzystencji tj. pieluchomajtki, cewniki, worki do zbiórki moczu, protezy, kule, wózki inwalidzkie, materace przeciwoleżynowe, gorsety, aparaty słuchowe, pionizatory, balkoniki itp. Istnieje ciągle potrzeba wyższych od obecnych, dotacji z PFRON na realizację ustawowych zadań w związku z potrzebami niepełnosprawnych.

Tabela 4 Wysokość corocznych dotacji z PFRON i zapotrzebowanie na realizację ustawowych zadań

Rok	Kwota otrzymanych środków z PFRON	Zapotrzebowanie
2017	1 617 436 zł	1 881 613 zł
2018	1 630 555 zł	2 091 052 zł
2019	1 778 398 zł	2 451 053 zł

Kolejnym programem realizowanym przez Powiat Zgorzelecki jest pilotażowy program „Aktywny samorząd”, w ramach którego osoby z niepełnosprawnością mogą od kilku lat ubiegać się o pomoc w:

- 1) zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
- 2) uzyskaniu prawa jazdy;
- 3) zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów wraz z oprogramowaniem
- 4) szkoleniach w zakresie obsługi nabytego sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
- 5) zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- 6) zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;
- 7) utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz posiadanej protezy kończyny;
- 8) utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej;
- 9) uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

WTZ w Zgorzelcu

Warsztaty Terapii Zajęciowej dają niepełnosprawnym niezdolnym do pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej. Następuje to poprzez przywracanie umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia wykorzystując do tego techniki terapii zajęciowej. Oprócz szkoleń zawodowych, ważne jest również wykształcenie umiejętności funkcjonowania w codziennym życiu.

W istniejących WTZ prowadzonych przez Fundację „Niepełnosprawnym i Oczekującym Pomocy” funkcjonują następujące pracownie:

- 1) stolarsko – ślusarska;
- 2) komputerowo – biurowa;
- 3) rękodzieła artystycznego;
- 4) odzieżowa;
- 5) ogrodniczo-gospodarcza;
- 6) gastronomiczna;
- 7) ceramiczno-tkacko-bukieciarska;
- 8) fizjoterapii;
- 9) rehabilitacyjno-terapeutyczna.

W WTZ występują różne formy terapii zajęciowej, między innymi:

- 1) terapia ruchowa i zajęcia sportowe, w tym zajęcia na basenie;

- 2) pomoc psychologiczna i psychoterapia;
- 3) muzykoterapia;
- 4) arteterapia (terapia przez sztukę);
- 5) logopedia;
- 6) przygotowanie do pracy na stanowisko robocze;
- 7) terapia poprzez kontakt z przyrodą;
- 8) edukacja informatyczna.

Uczestnicy poprzez udział w zajęciach terapeutycznych rozwijają swoje zainteresowania często nie mając nawet o nich pojęcia. Warsztaty pomagają również dostrzec własne potrzeby, rozwijają poczucie własnej wartości, samodzielności i zaradności osobistej. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Czas trwania zajęć w warsztacie to 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo.

Istotny też jest brak na terenie naszego powiatu zakładów aktywności zawodowej oraz niewielka ilość zakładów posiadających status zakładu pracy chronionej. Znaczący jest również aspekt zdrowia uczestników zajęć, który bardzo ogranicza, a często wręcz uniemożliwia podjęcie im zatrudnienia. Niemniej jednak w myśl art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, celem warsztatów jest stworzenie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej, w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Powiatowe Ośrodki Wsparcia

Ośrodki wsparcia są środowiskową formą pomocy półstacjonarnej służącą utrzymaniu osób w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych. Z pobytu w POW mogą korzystać osoby przewlekłe psychicznie chore lub z głęboką niepełnosprawnością intelektualną oraz osoby z lekką niepełnosprawnością, gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne sprzężone zaburzenia. Usługi oferowane w POW nastawione są na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, poprawę funkcjonowania, integrowanie ze środowiskiem lokalnym zgodnie z indywidualnymi planami postępowania terapeutyczno-rehabilitacyjnego. Placówki te prowadzone są w dwóch typach – typ A dla osób chorych psychicznie i typ B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W ramach tworzenia możliwości funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi w środowisku lokalnym w powiecie zgorzeleckim utworzono dwa powiatowe ośrodki wsparcia. POW-y z terenu powiatu zgorzeleckiego nie posiadają barier architektonicznych, w związku z czym przyjmowane są do nich również osoby niepełnosprawne ruchowo, w tym poruszające się na wózku inwalidzkim.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Zgorzelcu.

Placówka posiada 20 miejsc, jest to ośrodek dziennego pobytu, przeznaczony dla dorosłych osób chorych psychicznie.

W ośrodku prowadzone są następujące treningi:

- 1) treningi umiejętności samoobsługowych i zaradności życiowej (obejmujące naukę lub przywracanie zatraconych w wyniku choroby takich czynności, jak dbałość o higienę osobistą i wygląd zewnętrzny, utrzymywanie czystości i porządku we własnym mieszkaniu, pranie, samodzielne przygotowywanie posiłków, gospodarowanie pieniędzmi, dokonywanie zakupów);
- 2) treningi umiejętności społecznych i interpersonalnych (nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów społecznych, kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, motywowanie do działania w oparciu o własne możliwości, kształtowanie aktywności i odpowiedzialności);
- 3) treningi umiejętności spędzania czasu wolnego (rozwijanie zainteresowań oraz umiejętności);
- 4) korzystania z form spędzania czasu wolnego takich jak turystyka, rekreacja, imprezy kulturalne, sportowe, inne).

Różnorodne formy terapii zajęciowej, dostosowane są do możliwości psychofizycznych uczestników oraz ich indywidualnych zainteresowań:

- 1) zajęcia plastyczne mają na celu rozwijanie wyobraźni, zdolności manualnych, poczucia estetyki oraz umożliwiają wyrażenie ukrytych emocji poprzez użycie różnorodnych technik plastycznych malowanie akwarelami, farbami olejnymi, malowanie na szkło, rysunek węglem, modelowanie w glinie, masie solnej i inne;
- 2) zajęcia kulturalno – oświatowe, w ramach których podopieczni uczestniczą w warsztatach muzycznych (granie i śpiewanie, relaks przy muzyce);
- 3) zajęcia kulinarne gdzie podopieczni mają możliwość nauczenia się przygotowywania prostych posiłków, obsługi sprzętu kuchennego oraz utrzymywania porządku i czystości w kuchni;
- 4) zajęcia rehabilitacyjne i sportowe, które odbywają się w dobrze wyposażonej sali gimnastycznej (bieżnia ruchowa, drabinki gimnastyczne, atlas do ćwiczeń siłowych). Mają one na celu poprawę i utrzymanie dobrej ogólnej kondycji fizycznej uczestnika.

Treningi i zajęcia w pracowniach są prowadzone przez odpowiednio wykwalifikowaną kadrę.

Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Przewlekłe Psychicznie Chorych i Upośledzonych Umysłowo w Opolnie Zdroju.

Placówka posiada 25 miejsc, jest to ośrodek dziennego pobytu, przeznaczony dla osób dorosłych, zarówno dla chorych psychicznie jak i niepełnosprawnych intelektualnie.

Zajęcia w placówce to m.in.:

- 1) terapia ruchem;

- 2) treningi relaksacyjne;
- 3) treningi umiejętności społecznych;
- 4) profilaktyka zdrowotna;
- 5) arteterapia;
- 6) psychoterapia indywidualna, grupowa, praca z rodziną;
- 7) zajęcia rekreacyjne.

Realizacja indywidualnego planu wspierająco – aktywizującego odbywa się poprzez zajęcia prowadzone w pracowniach: kulinarnej, plastycznej, komputerowej, tkacko-krawieckiej, technicznej oraz poprzez treningi: umiejętności samoobsługowych, zaradności życiowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych, umiejętności spędzania czasu wolnego.

Domy pomocy społecznej

Powiat Zgorzelecki prowadzi całodobową opiekę w 3 domach pomocy społecznej, w których łączna ilość miejsc wynosi 265. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu wydaje decyzje o umieszczeniu i odpłatności w domach pomocy społecznej oraz sprawuje nadzór nad tymi domami.

DPS „Jutrzenka” w Zgorzelcu przeznaczony dla osób przewlekle i somatycznie chorych oraz dla osób w podeszłym wieku, liczba miejsc – 114, w tym dla osób przewlekle i somatycznie chorych 76 miejsc i dla osób w podeszłym wieku 38 miejsc. DPS „Ostoja” w Zgorzelcu przeznaczony dla osób w podeszłym wieku - liczba miejsc 72.

DPS „Jędrzek” w Opolnie Zdroju przeznaczony dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn - liczba miejsc 79.

DPS-y zapewniają całodobową opiekę konieczną z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności. Personel domów pomaga mieszkańcom w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb religijnych i kulturalnych, stymuluje nawiązywanie, utrzymywanie i rozwijanie kontaktów z rodziną i społecznością lokalną. Działalność DPS nie ma charakteru izolacyjnego, skupia się przede wszystkim na integracji i współpracy na linii DPS a środowisko mieszkańca. Niezbędne są do tego kontakty ze środowiskiem lokalnym, włączenie wolontariatu w życie pensjonariuszy oraz współpraca z organizacjami, instytucjami, jednostkami i placówkami działającymi zarówno na terenie całego kraju jak również poza jego granicami.

Specjalne potrzeby edukacyjne niepełnosprawnych dzieci

Zgodnie z zapisami prawa oświatowego każdemu dziecku ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnemu, tworzy się warunki niezbędne do rozwoju, dostosowując treści, metody i organizację nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnia możliwość korzystania z pomocy psychologiczno - pedagogicznej.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno – pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, wskazują na potrzebę stosowania specjalnej

organizacji procesu nauczania i metod pracy oraz określają zalecane najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego. Orzeczenia te nie determinują kształcenia danego dziecka we wskazanym typie placówki – ostateczny wybór przedszkola lub szkoły należy do rodziców, prawnych opiekunów ucznia. Często wiąże się to z potrzebą wsparcia i doradztwa w zakresie wyboru optymalnej formy kształcenia, wyboru przedszkola, szkoły dla dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tabela 5 Liczba młodzieży z niepełnosprawnością uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu zgorzeleckiego

Rodzaj schorzenia	Liceum ogólnokształcące im. Braci Śniadeckich w Zgorzelcu			Zespół Szkół Zawodowych im. św. Barbary w Bogatyni			Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. E. Plater w Zgorzelcu			Zespół Szkół Zawodowych i Licealnych im. Górników i Energetyków Turowa w Zgorzelcu		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Dysfunkcja narządu ruchu	2	2	0	1	0	3	1	0	0	5	5	1
Zespół Aspergera	1	1	0	0	1	3	2	4	4	0	0	0
Dysfunkcja narządu słuchu	1	1	1	2	2	0	2	5	5	3	1	0
Upośledzenie umysłowe	1	0	0	0	0	1	1	1	3	1	1	0
Autyzm	3	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Dysfunkcja narządu wzroku	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Choroby układu moczowo-płciowego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Choroby psychiczne	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Choroby układu oddechowego i krążenia	0	0	0	1	0	2	1	2	2	0	1	1
Epilepsja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2

Szkolnictwo specjalne

Specjalny Ośrodek Szkolno –Wychowawczy jest placówką, w której edukacją, opieką i wychowaniem objęte są dzieci i młodzież posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność intelektualną. Dodatkowo część z nich dotknięta jest schorzeniami współtowarzyszącymi: mózgowym

porażeniem dziecięcym, deficytami w zakresie narządu ruchu, wzroku, mowy. Placówka zapewnia uczniom mieszkającym poza Zgorzelcem całodobową opiekę w internacie. W skład SOSW wchodzi: szkoła podstawowa, gimnazjum, zasadnicza szkoła zawodowa, szkoła przysposabiająca do pracy. Wszelkie działania realizowane w SOSW służą optymalizacji funkcjonowania osób niepełnosprawnych, we wszystkich dziedzinach życia, a także integracji ze środowiskiem.

Tabela 5a Liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością uczęszczająca do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. M. Grzegorzewskiej w Zgorzelcu

Rodzaj schorzenia	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. M. Grzegorzewskiej w Zgorzelcu		
	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Dysfunkcja narządu ruchu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Zespół Aspergera	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Dysfunkcja narządu słuchu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Upośledzenie umysłowe – uczniowie z jedną niepełnosprawnością	91 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim – 44 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 36 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim – 11 uczniów	93 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim – 42 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 40 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim – 11 uczniów	88 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim – 40 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 38 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim – 10 uczniów
Autyzm	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Dysfunkcja narządu wzroku	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Choroby układu moczowo-płciowego	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Choroby psychiczne	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Choroby układu oddechowego i krążenia	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Niepełnosprawności sprzężone – uczniowie z więcej niż jedną niepełnosprawnością	36 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim z autyzmem – 7 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim ruchowa – 6 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabowidzący – 2 uczniów, niepełnosprawność	38 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim z autyzmem – 8 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim ruchowa – 6 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabowidzący – 3 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim z autyzmem w tym	52 w tym: niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim z autyzmem – 10 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim ruchowa – 4 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabowidzący – 3 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w

	intelektualna w stopniu lekkim z autyzmem w tym Zespołem Aspergera – 2 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabosłyszących – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym słabowidzący – 6 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa – 6 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem – 2 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem w tym Zespołem Aspergera – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym z autyzmem – 2 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym ruchowa – 1 uczeń.	Zespołem Aspergera – 2 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabosłyszących i ruchowa – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym słabowidzącym – 4 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa – 3 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem – 5 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa, słabosłyszący – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem w tym Zespołem Aspergera – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa, słabowidzący – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym ruchowa – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym z autyzmem – 2 uczniów.	stopniu lekkim z autyzmem w tym Zespołem Aspergera – 3 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabosłyszących – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabosłyszący, słabowidzący – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim słabosłyszących z autyzmem – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym słabowidzący z autyzmem – 1 uczeń, intelektualna w stopniu umiarkowanym słabowidzący – 6 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa – 5 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem – 9 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym z autyzmem w tym Zespołem Aspergera – 3 uczniów, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa, słabowidzący – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym ruchowa, autyzm – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym słabosłyszący – 1 uczeń, niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym z autyzmem – 2 uczniów.
--	---	---	--

W SOSW realizowane są zadania w obszarze edukacji, profilaktyki prozdrowotnej (we współpracy z instytucjami wspierającymi w tym zakresie działania szkoły), edukacji społecznej, kultury i rekreacji. Zadania te prowadzone są w oparciu o Szkolny Program Profilaktyki, Program Wychowawczy. Uczniowie biorą udział w imprezach organizowanych przez samorząd lokalny: meczach, koncertach, konkursach, zawodach sportowych. Organizowane są wycieczki. Klasy zawodowe korzystają z pomocy lidera Klubu Pracy oraz pracowników PUP. Placówka udziela pomocy rodzicom w zakresie doskonalenia kompetencji wychowawczych, niezbędnych we wspieraniu rozwoju dzieci i młodzieży oraz w codziennym funkcjonowaniu. Istnieje możliwość systematycznych (comiesięcznych) spotkań z całą kadrą SOSW oraz psychologiem w ramach grupy wsparcia. Ponadto uczniowie mogą korzystać z opieki logopedy, pedagoga, pielęgniarki, rehabilitanta. W placówce prowadzony jest także trening metodą EEG Biofeedback. Uczniowie i rodzice wspierani są przez placówkę w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego.

Programy zdrowotne

W szkołach powiatu zgorzeleckiego prowadzone są zajęcia prozdrowotne oraz z zakresu profilaktyki. Edukacja prozdrowotna odbywa się także w ramach zajęć wychowania fizycznego. W klasach, w których znajdują się uczniowie posiadający

orzeczenie o niepełnosprawności kładziony jest większy nacisk na integrację klasy podczas godzin wychowawczych, zajęć z pedagogiem i psychologiem. W ramach lekcji wychowania do życia w rodzinie prowadzona jest edukacja na rzecz tolerancji, uwrażliwienia na potrzeby osób z niepełnosprawnością (w tym potrzeb społecznych). Każdego roku szkolnego organizowane są zajęcia edukacyjne na temat bezpiecznych i prozdrowotnych zachowań w czasie wakacji.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz niepełnosprawnych w powiecie

W powiecie zgorzeleckim istnieje około 15 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Działania prowadzone przez organizacje pozarządowe na rzecz niepełnosprawnych są bardzo różnorodne. Blisko połowa organizacji świadczy pomoc osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom w formie grup wsparcia.

Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu

Trudna sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy związana jest z ich niską aktywnością zawodową. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę bezrobotnych, która ze względu na istnienie różnorodnych barier społecznych, ma największe trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Jednym z problemów są bariery w dostępie do edukacji i niski poziom doświadczenia zawodowego. Ważna jest też zmiana sposobu postrzegania świata przez osoby niepełnosprawne. Brak jakiegokolwiek aktywności zawodowej u dotkniętych niepełnosprawnością Polaków nie wynika jedynie z przyczyn zdrowotnych. Istotne znaczenie ma przekonanie o braku szans i możliwości na rynku pracy, a w konsekwencji zaniechanie jakichkolwiek działań mających na celu znalezienie zatrudnienia. Na niski poziom aktywności zawodowej niepełnosprawnych wpływa także obawa przed zmniejszeniem bądź całkowitą utratą świadczeń pieniężnych otrzymywanych z tytułu niepełnosprawności. Ich trudna sytuacja wynika również z faktu, iż osoby te mają problem nie tylko ze znalezieniem pracy, ale też z utrzymaniem jej. Może to wynikać zarówno z mniejszej wydajności, jak i niemożności pracy na wszystkich stanowiskach pracy i mniejszej dyspozycyjności. Na sytuację niepełnosprawnych na rynku pracy znaczący wpływ mają bariery techniczne i finansowe. Zatrudnienie osoby niepełnosprawnej często wiąże się z koniecznością dostosowania miejsca i stanowiska pracy do stanu zdrowia pracownika. Z powodu licznych barier architektonicznych koszty bywają wysokie. Przeszkody o charakterze technicznym dotyczą nie tylko architektury budynku. Wynikają one również z nieodpowiedniego stanu pomieszczeń oraz niewystarczającej infrastruktury materialnej. Dostosowanie stanowiska pracy każdorazowo uwzględniać musi specyficzny rodzaj oraz stopień niepełnosprawności pracownika. Inne są potrzeby osoby niewidomej, niesłyszącej czy korzystającej z wózka inwalidzkiego. Stworzenie lub dostosowanie stanowiska pracy wiąże się z określonym nakładem finansowym, na który wielu pracodawców się nie decyduje. Pracodawcy zainteresowani zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej mają co prawda możliwość

skorzystania z dofinansowania, jednak uzyskanie takiego wsparcia wydaje się im bardzo skomplikowane i czasochłonne w procedurach. Poniższa tabela przedstawia sytuację osób zamieszkałych na terenie powiatu zgorzeleckiego, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu i posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności w latach 2017 – 2019.

Tabela 6. Podstawowe dane statystyczne 2017 r. 2018 r. 2019 r.

Wyszczególnienie	Osoby pozostające w ewidencji PUP Zgorzelec na dzień 31.12.2017		Osoby pozostające w ewidencji PUP Zgorzelec na dzień 31.12.2018		Osoby pozostające w ewidencji PUP Zgorzelec na dzień 31.12.2019	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Ogółem bezrobotni	1539	822	1437	782	1369	732
- w tym bezrobotni niepełnosprawni	198	71	186	78	185	57
Ogółem poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu	86	27	77	25	75	27
- w tym niepełnosprawni poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu	12	4	14	7	12	5

Według danych statystycznych na dzień 31.12.2019r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu zarejestrowanych było 185 osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz 12 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. Na koniec 2019 r. wystąpił spadek niepełnosprawnych zarówno posiadających status osoby bezrobotnej jak i osób poszukujących pracy. Liczba osób niepozostających w zatrudnieniu nie zmieniła się.

Tabela 7. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2017r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	146	52	34
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	140	50	33
- poprzednio pracujący	137	49	31
- zamieszkali na wsi	50	11	5
- do 25 roku życia	5	0	2
- powyżej 50 roku życia	74	19	9
- z wykształceniem co najmniej średnim	40	18	13
- bez kwalifikacji zawodowych	39	16	12

Tabela 8. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2018r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	115	47	36
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	104	41	29
- poprzednio pracujący	107	42	32
- zamieszkali na wsi	39	17	15
- do 25 roku życia	3	2	3
- powyżej 50 roku życia	54	20	13
- z wykształceniem co najmniej średnim	32	19	14
- bez kwalifikacji zawodowych	35	19	11

Tabela 9. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2019r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	110	37	3
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	98	32	22
- poprzednio pracujący	100	33	22
- zamieszkali na wsi	34	10	8
- do 25 roku życia	6	3	5
- powyżej 50 roku życia	58	18	8
- z wykształceniem co najmniej średnim	38	19	14
- bez kwalifikacji zawodowych	34	18	11

Analizując dane z lat poprzednich (II półrocza 2017r. 2018 r. i 2019 r.) zauważyć można, że w 2019r. liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych włączonych do ewidencji zmniejszyła się z 146 do 110. Największą grupę stanowiły osoby poprzednio pracujące oraz osoby zarejestrowane po raz kolejny.

Ma to związek z tym, iż osoby niepełnosprawne często podejmują prace krótkookresowe, po których zakończeniu rejestrują się ponownie w PUP. Trzecią co do liczebności grupą osób spośród włączonych są osoby powyżej 50 roku życia. Ich liczba na koniec roku 2017 wyniosła 74 i nieznacznie zmalała w stosunku do końca II półrocza 2019 r. tj. o 16 osób.

Tabela 10. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2017 r.

Wyszczególnienie	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	21	10	8
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	20	9	7
- poprzednio pracujący	18	8	6
- zamieszkali na wsi	8	3	3
- do 25 roku życia	0	0	0
- powyżej 50 roku życia	7	0	1
- z wykształceniem co najmniej średnim	8	6	6
- bez kwalifikacji zawodowych	3	3	0
- pobierający świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy	7	4	4
- osoby pobierające rentę socjalną	1	1	1

Tabela 11. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2018 r.

Wyszczególnienie	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	11	6	3
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	9	5	2
- poprzednio pracujący	10	5	3
- zamieszkali na wsi	3	3	1
- do 25 roku życia	1	1	0
- powyżej 50 roku życia	5	2	0
- z wykształceniem co najmniej średnim	4	3	2
- bez kwalifikacji zawodowych	3	3	0
- pobierający świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy	3	2	1
- osoby pobierające rentę socjalną	1	0	1

Tabela 12. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2019 r.

Wyszczególnienie	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu		
	Razem	Kobiety	Ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	13	6	5
- osoby zarejestrowane po raz kolejny	13	6	5
- poprzednio pracujący	11	4	5
- zamieszkali na wsi	7	4	3
- do 25 roku życia	0	0	0
- powyżej 50 roku życia	5	1	2
- z wykształceniem co najmniej średnim	4	2	3
- bez kwalifikacji zawodowych	8	4	3
- pobierający świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy	2	0	2
- osoby pobierające rentę socjalną	1	1	1

W II półroczu 2017 r. do ewidencji osób niepełnosprawnych zostało włączonych 21 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy. Najliczniejszą grupę wśród tych osób stanowiły osoby zarejestrowane po raz kolejny (20 osób) oraz poprzednio pracujący (18 osób).

W II półroczu 2019 r. osób włączonych do ewidencji tut. Urzędu było 13 tj. w stosunku do 2017 r. liczba ta zmalała o 8 osób.

Tabela 13. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2017 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	173	29
- kobiety	79	14
- zamieszkali na wsi	50	9
- poprzednio pracujący	165	26
- długotrwale	95	4
- z wykształceniem co najmniej średnim	49	11

Tabela 14. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2018r.

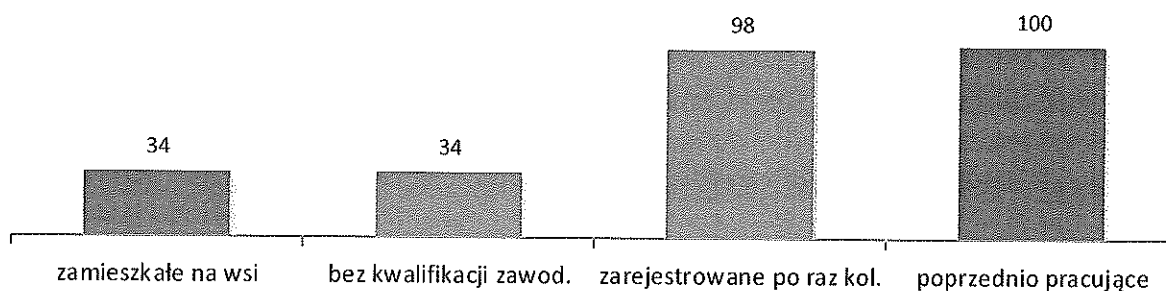
Wyszczególnienie	Bezrobotni	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	110	17
- kobiety	46	3
- zamieszkali na wsi	37	4
- poprzednio pracujący	103	17
- długotrwale	52	2
- z wykształceniem co najmniej średnim	24	7

Tabela 15. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2019 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni	Poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w tym:	109	14
- kobiety	50	7
- zamieszkali na wsi	37	8
- poprzednio pracujący	101	12
- długotrwale	42	2
- z wykształceniem co najmniej średnim	42	4

W II półroczu 2017 r. z ewidencji osób niepełnosprawnych w PUP wyłączonych zostało 173 bezrobotnych oraz 165 poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu. W drugim półroczu 2018 r. – 110 osób bezrobotnych i 103 poszukujące pracy niepozostające

w zatrudnieniu. Najczęściej wyłączano osoby poprzednio pracujące, które stanowiły w 2017r. 165 ogółu wyłączonych, natomiast w 2019 r. – 101. Ma to związek z tym, iż kwalifikacje niepełnosprawnych poprzednio pracujących są bardziej dostosowane do bieżących potrzeb rynku pracy. Takie osoby łatwiej odnajdują się na rynku pracy.

Wykres 6 Osoby bezrobotne niepełnosprawne według wybranych grup na koniec 2019 r.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych tj. 1369 osób, w tym 732 kobiet, będących w ewidencji na koniec 2019 r. – znajdują się osoby:

- 1) zamieszkałe na wsi – 34 osób;
- 2) bez kwalifikacji zawodowych – 34 osób;
- 3) osoby zarejestrowane po raz kolejny – 98 osób;
- 4) poprzednio pracujące – 100 osób.

Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych bezrobotnych są osoby poprzednio pracujące. Drugą prawie tak samo liczną grupę stanowiły osoby zarejestrowane po raz kolejny. Brak kwalifikacji zawodowych wpływa negatywnie na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu było 12 osób, w tym 7 kobiet. Wpływa to negatywnie na ich mobilizację do aktywnego poszukiwania zatrudnienia. Bierność zawodowa wśród niepełnosprawnych wynikać może również z tego, iż często osoby

te pozostają na utrzymaniu rodziny, przez co postrzegają swoją sytuację materialną jako w miarę dobrą.

Tabela 16. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu wg stopnia niepełnosprawności w latach 2017 – 2019.

Wyszczególnienie według stopnia niepełnosprawności	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2019	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2019
Stopień znaczny	3	1	2	0	1	0
Stopień umiarkowany	25	4	31	7	26	6
Stopień lekki	170	7	153	7	158	6
Razem	198	12	186	14	185	12

Zdecydowana większość niepełnosprawnych bezrobotnych w 2019 r., posiadała lekki stopień niepełnosprawności – 158 osób. Kolejną grupą były osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w drugim półroczu 2019 r. było ich 26 osób. Natomiast najmniejszą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności tj. 1 osoba.

Tabela 17. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wieku w latach 2017 – 2019.

Wyszczególnienie wg wieku	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2019	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2019
18 – 24	4	0	3	1	3	0
25 – 29	8	1	8	0	8	1
30 – 39	17	4	21	5	12	5
40 – 44	16	0	17	2	13	2
45 – 49	19	1	22	1	16	1
50 – 54	37	1	24	1	32	0
55 – 59	58	3	61	2	59	2
60 lat i więcej	39	2	30	2	42	1
Razem	198	12	186	14	185	12

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w 2017 r. wyraźnie największą grupą były osoby w wieku 55-59 tj. 58 osób. W 2019 r. wzrosło o 1 osobę. Grupą najmniej liczną w 2017r. były osoby w wieku 18 – 24 lat tj. 4 osoby, w latach następnych spadek o 1 osobę. W przypadku osób poszukujących pracy w 2017 r. najwięcej osób było w wieku 30-39 lat tj. 4 osoby. Podobnie było w 2019 r., gdzie

największą grupą były osoby w wieku 30 – 39 lat tj. 5 osób. Najmniej było osób w wieku 18 – 24, zarówno w 2017 r. jak i w 2019 r.

Tabela 18. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wykształcenia w latach 2017 – 2019.

Wyszczególnienie wg poziomu wykształcenia	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2017	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2018	Niepełnosprawni bezrobotni stan na 31.12.2019	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu stan na 31.12.2019
Wyższe	7	1	6	3	1	2
Policealne i średnie zawodowe	22	3	24	2	27	3
Średnie ogólnokształcące	9	1	16	1	11	2
Zasadnicze zawodowe	60	4	58	4	52	0
Gimnazjalne	3	0	1	1	1	0
Podstawowe i podstawowe nie ukończone	97	3	81	3	93	5
Razem	198	12	186	14	185	12

Na koniec 2019 r. najliczniejszą grupę niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub podstawowym nieukończonym 93 osoby, z wykształceniem zasadniczym zawodowym 52 osoby. Podobnie było w 2017 r. 97 osób z wykształceniem podstawowym lub podstawowym nieukończonym. Niepełnosprawnych poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i podstawowym nieukończonym w 2019 r. było 5 osób. Wśród niepełnosprawnych zarejestrowanych zarówno jako osoby bezrobotne jak i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu najmniej było osób posiadających wykształcenie wyższe – w 2019 r. były to 3 osoby. Poziom wykształcenia ma znaczący wpływ na strukturę zarejestrowanych w PUP, im wyższe wykształcenie tym mniejsza liczba w poszczególnych grupach. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły jedną z najmniej licznych grup.

VII. SWOT

Oceny sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie zgorzeleckim dokonano narzędziem badawczym SWOT. Metoda SWOT jest analizą całościową uwarunkowań w jakich znajdują się niepełnosprawni w określonej przestrzeni społecznej. Została opracowana w latach 50 XX wieku i od tego czasu jest doskonała. Istnieje

kilkanaście różnych wersji analizy SWOT. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter elementów tworzących tę metodę:

- 1) S - *Strengths* – mocne strony badanego obiektu, uwarunkowania wewnętrzne, które należy wykorzystywać sprzyjając będą rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych;
- 2) W – *Weaknesses* – słabe strony badanego obiektu, uwarunkowania wewnętrzne, które niewyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych;
- 3) O – *Opportunities* – szanse, cechy otoczenia mogące mieć pozytywny wpływ na badany obiekt, uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności Powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające dla osób niepełnosprawnych,
- 4) T - *Threats* – zagrożenia, cechy otoczenia mogące mieć negatywny wpływ na badany obiekt, uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla osób niepełnosprawnych.

S - MOCNE STRONY	W - SŁABE STRONY
1) wykwalifikowana kadra pomocy społecznej i urzędów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością; 2) różnorodność form wsparcia tj. funkcjonowanie WTZ, POW, DPS, SOSW, PPP, Stacjonarnego Ośrodka Rehabilitacyjnego, oddział dzienny psychiatryczny dla dzieci i młodzieży; 3) zrealizowane dotychczas projekty, programy na rzecz osób niepełnosprawnych; 4) dostępność projektów i programów na rzecz osób z niepełnosprawnością; 5) istnienie placówek integracyjnych; 6) otwartość na nowe pomysły i przedsięwzięcia; 7) duża ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością; 8) wzrost wiedzy osób niepełnosprawnych na temat przysługujących im praw oraz form pomocy; 9) wzrost akceptacji społecznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych; 10) korzystne położenie geograficzne powiatu.	1) ograniczona liczba wolontariuszy dla osób niepełnosprawnych; 2) ograniczona liczba miejsc dla osób z niepełnosprawnością w WTZ, DPS, SOSW, Stacjonarnym Ośrodku Rehabilitacji; 3) niedostępność infrastruktury lokalnej dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami; 4) zbyt mała ilość środków transportu dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością; 5) mały przepływ informacji na temat osób niepełnosprawnych między jednostkami i organizacjami; 6) ograniczenia formalno-prawne; 7) niewystarczająca ilość urzędników posługujących się językiem migowym; 8) brak zakładów aktywności zawodowej i spółdzielni socjalnych; 9) bierność, bezradność osób niepełnosprawnych; 10) niska świadomość pracodawców w zakresie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych; 11) brak mieszkań chronionych; 12) marginalizacja problemów społecznych osób niepełnosprawnych intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi; 13) ograniczona ilość asystentów osób niepełnosprawnych; 14) zbyt mała aktywność organizacji pozarządowych w niektórych obszarach polityki społecznej; 15) ograniczona dostępność do wczesnej interwencji gwarantującej kompleksową diagnozę dziecka

	niepełnosprawnego i zagrożonego niepełnosprawnością; 16) brak zakładów pracy chronionej; 17) brak punktu informacyjnego o pomocy specjalistycznej dla osób niepełnosprawnych; 18) niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych; 19) brak klubów popołudniowych dla osób niepełnosprawnych.
O - SZANSE 1) współpraca między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi; 2) promowanie dobrych praktyk; 3) możliwość finansowania zadań ze środków z zewnątrz; 4) obowiązek poznania języka migowego jako języka urzędowego; 5) likwidowanie barier, dostosowywanie infrastruktury lokalnej dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami; 6) zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych; 7) współpraca z mediami lokalnymi; 8) rozwój form środowiskowego wsparcia; 9) położenie większego nacisku na kształtowanie pożądanych zachowań społecznych młodzieży i postaw solidarności z osobami dotkniętymi niepełnosprawnością; 10) rozwój wolontariatu; 11) tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; 12) tworzenie klas integracyjnych; 13) funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	T - ZAGROŻENIA 1) małe zaangażowanie organizacji pozarządowych w sprawy osób z niepełnosprawnością; 2) zbyt nisko oceniana praca socjalna; 3) wypalenie zawodowe osób udzielających wsparcia; 4) niewystarczająca ilość odpowiedniej kadry; 5) niewystarczające środki w stosunku do potrzeb; 6) wykluczenie społeczne; 7) stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych; 8) rosnąca liczba osób niepełnosprawnych; 9) skomplikowane procedury pozyskiwania środków z Unii Europejskiej; 10) słabo rozwinięty system ochrony zdrowia; 11) mała wrażliwość społeczna na potrzeby osób niepełnosprawnych; 12) starzenie się społeczeństwa; 13) zbyt rzadkie upowszechnienie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw; 14) obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości w stosunku do wysokości przekazywanych z budżetu środków; 15) brak pozytywnych zachowań młodzieży wobec osób niepełnosprawnych; 16) brak stabilności finansowej w organizacjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych; 17) brak projektów aktywizujących osoby niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym do podjęcia pracy i poprawy swojej sytuacji.

VIII. SPOSÓB REALIZACJI I PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

1. CEL STRATEGICZNY: KSZTAŁTOWANIE WŁAŚCIWYCH POSTAW SPOŁECZNYCH WOBEC NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat niepełnosprawności	1) akcja edukacyjna (prelekcje) na temat niepełnosprawności w szkołach dla uczniów i rodziców; 2) udostępnianie w bibliotekach szkolnych czasopism i publikacji na temat niepełnosprawności; 3) poradnictwo psychologiczne dla rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności; 4) współpraca z mediami w celu przedstawienia pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.	Placówki oświatowe, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, lokalne media	budżet realizatorów, środki unijne, środki samorządów, środki PFRON
Upowszechnianie wiedzy i form pomocy na rzecz niepełnosprawności	1) rozpowszechnianie wiadomości o podmiotach działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami; 2) przekazywanie podmiotom wiedzy o nowatorskich rozwiązaniach („dobre praktyki”) oraz możliwości działań (np. ogłoszenia o konkursach).	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy	budżet realizatorów, środki unijne, środki samorządów, środki PFRON
Tworzenie środowiska przyjaznego dla osób niepełnosprawnych	1) propagowanie tworzenia klubów samopomocowych i wolontariatu; 2) poprawa jakości standardów obiektów użyteczności publicznej; 3) propagowanie idei tworzenia oddziałów integracyjnych w placówkach oświatowych i innych; 4) podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnością i podniesienie jakości oferowanych usług; 5) organizowanie imprez (w tym cyklicznych) kulturalnych, turystycznych i sportowych umożliwiających aktywne uczestnictwo osób niepełnosprawnych i integrację ze społecznością lokalną oraz promowanie i prezentację twórczości i dorobku m.in. artystycznego osób z niepełnosprawnością; 6) szkolenia z zakresu języka migowego i Lorma.	samorządy gminne, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością, we współpracy z samorządem powiatowym, szkoły, Starostwo Powiatowe	budżet realizatorów, środki unijne, środki samorządów, środki PFRON

2. CEL STRATEGICZNY: POPRAWA DOSTĘPNOŚCI ŚRODOWISKA DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Ułatwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej	likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, placówkach edukacyjnych, zakładach opieki zdrowotnej, placówkach opiekuńczych, komunikacji i transporcie zbiorowym.	samorząd powiatowy, samorządy gminne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	środki PFRON, środki unijne, środki samorządów, środki realizatorów
Likwidacja barier transportowych	dostosowanie użytkowanych pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych lub wyposażenie jednostek/organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością w nowe, dostosowane pojazdy.	samorząd powiatowy, samorządy gminne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	środki PFRON, środki unijne, środki samorządów, środki realizatorów

3. CEL STRATEGICZNY: WZROST POZIOMU SAMODZIELNOŚCI I NIEZALEŻNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ORAZ ICH INTEGRACJA SPOŁECZNA			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Umożliwienie niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej	wspieranie funkcjonujących warsztatów terapii zajęciowej;	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, samorząd powiatowy, Warsztaty Terapii Zajęciowej	budżet realizatorów, środki PFRON, fundusze unijne, budżety gmin
Integracja i aktywizacja społeczno – zawodowa osób niepełnosprawnych	1) realizacja programów celowych PFRON, mających na celu poprawę poziomu życia osób niepełnosprawnych; 2) realizacja projektów, z wykorzystaniem dostępnych środków krajowych i unijnych.	samorząd powiatowy, samorządy gminne Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	budżet realizatorów, środki PFRON, fundusze unijne
Tworzenie systemu środowiskowego wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym	inicjowanie działań zmierzających do utworzenia, mieszkań chronionych, zakładów aktywności zawodowej, spółdzielni socjalnych, mieszkań treningowych.	POW, samorząd powiatowy, samorządy gminne, OPSySpecjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, OPS, PCPR, DPS, organizacje pozarządowe	budżet realizatorów, środki PFRON, fundusze unijne
Pogłębienie wiedzy o uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym	1) spotkania informacyjne i doradztwo dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządów, 2) prowadzenie strony internetowej oraz jej dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, PZON, Starostwo Powiatowe	budżet realizatorów

4. CEL STRATEGICZNY: PODNIESIENIE POZIOMU USŁUG W ZAKRESIE POMOCY INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Otwarcie domów pomocy społecznej na środowisko	1) współpraca domów ze środowiskiem lokalnym, w tym szkołami i organizacjami pozarządowymi; 2) rozwijanie współpracy z podobnymi jednostkami funkcjonującymi w kraju i zagranicą.	domy pomocy społecznej	środki realizatorów, środki wojewody, sponsorzy
Zwiększenie współpracy wszystkich instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych	1) promocja idei współpracy; 2) opracowanie ramowych założeń współpracy; 3) rozpropagowywanie informacji wśród pracowników pomocy społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności;	samorząd powiatowy, PUP, PCPR, SOSW, placówki oświatowe	budżet realizatorów, fundusze unijne
Zwiększenie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	szerzenie idei wolontariatu.	PCPR, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe, DPSy, WTZ, POWy	budżet realizatorów, sponsorzy
Podwyższanie poziomu funkcjonowania domów pomocy społecznej	1) przeprowadzanie systematycznych niezbędnych remontów i inwestycji w placówkach pomocy społecznej; 2) doposażenie w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny; 3) utrzymanie wskaźników zatrudnienia w zespołach terapeutyczno – opiekuńczych; 4) przeniesienie DPS-ów do lokali spełniających wymagane standardy;	samorząd powiatowy, domy pomocy społecznej,	środki realizatorów, środki wojewody, projekty zewnętrzne

5. CEL STRATEGICZNY: WZROST AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I EDUKACYJNEJ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Aktywizacja, pomoc i doradztwo w zakresie poruszania się po rynku pracy	1) inicjowanie, organizowanie i prowadzenie indywidualnych i grupowych porad zawodowych, wzmacniających motywację do poszukiwania pracy oraz kształtujących aktywną postawę na rynku pracy; 2) informowanie osób z niepełnosprawnością o ich prawach i obowiązkach, spotkania z młodzieżą szkół specjalnych oraz uczestnikami WTZ; 3) zajęcia, szkolenia i warsztaty aktywizacyjne przygotowujące do samodzielnego i efektywnego poszukiwania pracy oraz dostępu do informacji.	PUP, SOSW, WTZ, POWy	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne
Szkolenia i przekwalifikowania zawodowe dla osób z	Inicjowanie i organizowanie szkoleń umożliwiających uzyskanie, uzupełnienie lub wzrost umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do	PUP	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne

niepełnosprawnością	podjęcia pracy.		
Aktywna polityka pozyskiwania pracodawców, przyczyniająca się do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	1) poradnictwo dotyczące możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych; 2) kierowanie i współfinansowanie prac społecznie użytecznych, zachęcanie pracodawców do korzystania z subsydiowanych form zatrudnienia: przygotowanie zawodowe dorosłych, staże, prace interwencyjne; 3) refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.	PUP	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne
Promocja samozatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych	doradztwo i pomoc, w tym finansowa: jednorazowa na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa.	PUP	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne
Współpraca z instytucjami i partnerami, zajmującymi się problematyką aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością	współpraca z pip w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych, z OPS, z organizacjami pozarządowymi.	PUP	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne
Promowanie idei kształcenia osób z niepełnosprawnością	kampania informacyjna, poradnictwo.	PUP, OPS, PPP, szkoły, organizacje pozarządowe, PCPR	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne
Pośrednictwo pracy	1) współpraca z zakładami pracy chronionej w zakresie pozyskiwania ofert pracy; 2) pozyskiwanie, upowszechnianie i realizacja ofert pracy (kierowanie zarejestrowanych niepełnosprawnych do pracodawcy); 3) organizowanie giełd pracy dla pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.	PUP, WTZ, POWy	środki realizatorów, PFRON, fundusze unijne

6. CEL STRATEGICZNY: PROFILAKTYKA I OŚWIATA ZDROWOTNA W ZAKRESIE ZAPOBIEGANIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz zmniejszenie urazowości wśród społeczeństwa	1) poprawa infrastruktury drogowej: poprawa ciągów pieszych, budowa parkingów, instalowanie oświetlenia ulicznego, modernizacja istniejącej sieci drogowej; 3) prowadzenie w szkołach pogadanek, prelekcji, konkursów, turniejów, przygotowywanie i egzaminowanie na kartę rowerową, wyposażanie uczniów w opaski odbłaskowe.	gminy, Starostwo Powiatowe, komenda powiatowa policji, przedszkola, szkoły, WTZ, straż miejska, straż pożarna, ratownictwo medyczne	budżet powiatu, gmin, fundusze unijne, budżet realizatorów, sponsorzy
Wykorzystanie kultury fizycznej,	Poprawa i poszerzenie bazy rekreacyjno – sportowej:	gminy, Starostwo Powiatowe,	budżet realizatorów, środki

jako środka w kreowaniu zdrowia	1) wyposażenie szkół w sprzęt sportowy i rehabilitacyjny, budowa i rozbudowa obiektów sportowych i rehabilitacyjnych, bieżące utrzymanie istniejących obiektów sportowych; 2) promowanie kultury fizycznej, jako najtańszej formy profilaktyki organizowanie masowych imprez sportowo – rekreacyjnych.	przedszkola, szkoły, SOSW, inne w miarę potrzeb stowarzyszenia, powiatowe ośrodki wsparcia, Warsztat Terapii Zajęciowej	PFRON, fundusze unijne, budżet powiatu
Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci	1) wczesna diagnoza; 2) konsultacje indywidualne dla rodziców; 3) utworzenie grup wsparcia dla rodziców dzieci objętych wczesnym wspomaganie.	PPP, SOSW, placówki edukacyjne	budżet realizatorów
Promocja zdrowia i edukacja prozdrowotna	1) podejmowanie działań w kierunku zapobiegania chorobom i niepełnosprawności poprzez rozpowszechnianie programów zdrowotnych w zakresie zapobiegania chorobom układu krążenia, narkomanii, AIDS i innym oraz promocję zdrowego trybu życia: prowadzenie wykładów, dyskusji i projekcji filmów o tematyce zdrowotnej, rozpowszechnianie plakatów, broszur i materiałów edukacyjnych, organizowanie konkursów, publikacje w prasie i w internecie, realizacja programów własnych.	przedszkola, szkoły, Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego, placówki opieki zdrowotnej, poradnie psychologiczno - pedagogiczne, DPSy, samorządy gminne	budżet realizatorów, środki PFRON, fundusze unijne, budżet powiatu

IX. MONITORING I EWALUACJA

Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowywania programu i które należy wziąć pod uwagę w trakcie jego trwania. Chodzi o to, aby zrealizować planowane przedsięwzięcia i na bieżąco weryfikować założenia, cele i sposoby ich osiągnięcia.

Monitoring powinien umożliwić odpowiedź na pytania o skuteczność, efektywność i poziom realizacji programu. Dane do monitoringu pozyskiwane będą od podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań i w formie zbiorczego, corocznego sprawozdania przedstawiane Radzie Powiatu Zgorzeleckiego oraz Dolnośląskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu.

W całym okresie funkcjonowania programu wszystkie wynikające z niego działania poddawane będą nadzorowi i ocenie. Nadzór nad całością działań prowadzony będzie przez Zarząd Powiatu Zgorzeleckiego przy współudziale Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgorzelcu oraz Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu.

X. PODSUMOWANIE

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgorzeleckim na lata 2021 – 2027” jest dokumentem strategicznym, który wskazuje i wytycza konkretne działania mające na celu poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych powiatu zgorzeleckiego. Program, poprzez pobudzanie aktywności niepełnosprawnych i wsparcie ich potencjału ma niwelować ich niekorzystną sytuację socjalno – bytową i społeczno – ekonomiczną. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że niepełnosprawni przyjmują postawę bierną, uwsteczniającą lub roszczeniową w odniesieniu do życia społecznego, zawodowego i własnej egzystencji. To powody, dla których stanowią grupę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Aby podjęte działania przynosiły planowane efekty, należy zaangażować w nie wiele podmiotów, wykorzystać wszelkie zasoby materialne i personalne. Tylko takie działanie tzn. kompleksowe i gremialne a co za tym idzie posiadające duży potencjał sprawczy, daje szansę na poprawę egzystencji beneficjentów. Wdrożenie opracowanego programu ma przede wszystkim przyczynić się do stopniowego eliminowania występujących problemów niepełnosprawnych, ale głównie ma ich aktywizować.

Aktywizacja zawodowa i społeczna jest jednym z elementów złożonego procesu ich rehabilitacji, ma ona ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego, społecznego oraz integracji z lokalnym środowiskiem. Praca zgodna z kwalifikacjami daje niepełnosprawnym możliwość uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Jak już tu podkreślono jest fundamentem ich rozwoju, samorealizacji, aktywności, samowystarczalności i niezależności. Naturalnie mówimy tu o progresji tych pozytywnych zmian bo eliminacja całkowita złych tendencji nie jest możliwa. A zatem miarą skuteczności realizacji Programu działań będzie jego indywidualna ocena dokonana w odniesieniu do konkretnych osób oraz grup osób z niepełnosprawnościami. O końcowym sukcesie i osiągnięciu poprawy warunków życia niepełnosprawnych zadecyduje w dużej mierze charakter współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi i odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań. To duża rola dla samorządu powiatowego a głównie radnych. Tyczy to tak kwestii legislacyjnych jak i finansowych tj. budżetowych. Te ostatnie są niezbędne w procesie realizacji zadań programu. Niezbędna tu jest również aktywność logistyczna i polityczna członków zarządu powiatu albowiem zręby programu tyczą całego powiatu a więc i poszczególnych gmin z ich własnymi projektami, potrzebami i oczekiwaniami.

Wykaz użytych w Programie działań skrótów

- WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej
- POW – Powiatowy Ośrodek Wsparcia
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- DPS – Dom Pomocy Społecznej
- PUP – Powiatowy Urząd Pracy
- SOSW – Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy
- PZON - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
- PPP – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
- Program działań – Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie zgorzeleckim

Wykaz użytych w Programie działań aktów prawnych

1. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. rok 2012 poz. 1169)
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. rok 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm.)
3. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. 1997 nr 50 poz. 475)
4. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. rok 2013 poz. 1440 z późn. zm.)

Wykaz tabel

Tabela 1 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg rodzajów niepełnosprawności	11
Tabela 2 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg przyczyny niepełnosprawności osób powyżej 16 r.ż.	11
Tabela 3 Liczba wydanych orzeczeń przez PZON w Zgorzelcu wg przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 r.ż.	12
Tabela 4 Wysokość corocznych dotacji z PFRON i zapotrzebowanie na realizację ustawowych zadań	15
Tabela 5 Liczba młodzieży z niepełnosprawnością uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu zgorzeleckiego	19
Tabela 5a Liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością uczęszczająca do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. M. Grzegorzewskiej w Zgorzelcu20	
Tabela 6. Podstawowe dane statystyczne 2017 r. 2018 r. 2019 r.	23
Tabela 7. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2017 r.	23

Tabela 8. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2018 r.....	24
Tabela 9. Osoby niepełnosprawne bezrobotne włączone do ewidencji w II półroczu 2019 r.....	24
Tabela 10. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2017 r.	25
Tabela 11. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2018 r.	25
Tabela 12. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu włączone do ewidencji w II półroczu 2019 r.	26
Tabela 13. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2017r.....	26
Tabela 14. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2018r.....	26
Tabela 15. Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych w II półroczu 2019r.....	27
Tabela 16. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu wg stopnia niepełnosprawności w latach 2017 – 2019.	28
Tabela 17. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wieku w latach 2017 – 2019.....	28
Tabela 18. Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu według wykształcenia w latach 2017 – 2019.	29

Wykaz wykresów

Wykres 1 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2017 r. wg wieku osób orzeczonych	12
Wykres 2 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2018 r. wg wieku osób orzeczonych	13
Wykres 3 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu w 2019 r. wg wieku osób orzeczonych	13
Wykres 4 Liczba osób orzeczonych przez PZON w Zgorzelcu wg płci poniżej 16 r.ż.	13
Wykres 5 Liczba osób orzeczonych w podziale na płeć powyżej 16 r.ż.....	14
Wykres 6 Osoby bezrobotne niepełnosprawne według wybranych grup na koniec 2019 r.	27